

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મંગીલાલ

વિરુદ્ધ

રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્ય

ઓક્ટોબર ૧૮, ૨૦૦૧

[કે. ટી. થોમસ અને એસ. એન. વરિયાવા, ન્યાયમૂર્તિ]

ક્રિમિનલ ટ્રાયલ:

ઝેર-વહીવટ-પીડિતાએ જુબાની આપી કે આરોપીએ તેને ઝેર આપ્યું હતું-રાસાયણિક તપાસમાં ગેસ્ટ્રિક લેવેજ અને પીડિતાના લોહીના નમૂનામાં જંતુનાશક ઝેરની હાજરી હોવાનું બહાર આવ્યું હતું-જો કે, ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીઓને આ આધાર પર નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા કે ત્યાં કોઈ મૌખિક, દસ્તાવેજી અથવા પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા ન હતા- ઠરાવ્યું: પીડિતની જુબાની એ સીધો પુરાવો છે જે પીડિતના લોહીના નમૂનામાં જંતુનાશક ઝેરની હાજરી દ્વારા સમર્થિત હતો-તેથી, એવું ન કહી શકાય કે કોઈ મૌખિક, સીધા, દસ્તાવેજી અથવા

પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા ન હતા-દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦, કલમ ૩૦૭,૩૨૩,૩૨૪ અને ૪૯૮-એ.

પ્રતિવાદી નંબર ૨ પર દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ની કલમ ૩૦૭,૩૨૩,૩૨૪ અને ૪૯૮-એ હેઠળ ગુનાઓ માટે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો.પરંતુ ટ્રાયલ કોર્ટે પ્રતિવાદી નંબર ૨ ને આ આધાર પર નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો કે પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ તેની પત્નીને ઝેર આપ્યું હતું તે દર્શાવવા માટે કોઈ મૌખિક, દસ્તાવેજી અથવા સાવચેતીભર્યા પુરાવા નથી. નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલી ક્રિમિનલ રિવિઝન પિટિશનને હાઈકોર્ટ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી. આથી આ અપીલ કરવામાં આવી છે.

ફરિયાદી પક્ષ અનુસાર, અપીલકર્તાની પુત્રીના લગ્ન પ્રતિવાદી નંબર ૨ સાથે થયા હતા. અપીલકર્તાએ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ દાખલ કર્યો હતો જેમાં જણાવ્યું હતું કે તેની પુત્રીને પ્રતિવાદી નંબર ૨ દ્વારા માર મારવામાં આવ્યો હતો અને એક ગ્લાસ જંતુનાશક આપવામાં આવ્યું હતું. રાસાયણિક તપાસમાં બહાર આવ્યું છે કે ઓર્ગેનો-ફોસ્ફરસ નામનું જંતુનાશક ઝેર, જે જીવન માટે જોખમી હતું, તે અપીલકર્તાની પુત્રીના જઠરાંત્રિય શૌચાલય અને લોહીના નમૂનામાં હાજર હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠરાવ્યું: ૧. અપીલકર્તાની પુત્રીએ સ્પષ્ટ શરતો રજૂ કરી હતી કે તેના પતિ એટલે કે બીજા પ્રતિવાદીએ તેનું નાક પકડી રાખ્યું હતું અને તેના મોંમાં ઝેર રેડ્યું હતું, જેના કારણે તેણીને

ઝેરના બે કે ત્રણ ઘૂંટડા લેવાની ફરજ પડી હતી. તેણીએ પદભ્રષ્ટ કર્યું કે જ્યારે તેણીના પિતા તેને હોસ્પિટલમાં જોવા આવ્યા ત્યારે તેણીએ તેને જાણ કરી હતી કે તેના પતિ દ્વારા તેને ઝેર આપવામાં આવ્યું છે. અપીલકર્તાએ એ પણ જુબાની આપી હતી કે તેની પુત્રીએ તેને જાણ કરી હતી કે તેના પતિએ તેને ઝેર આપ્યું હતું. આ સીધો પુરાવો છે, જે અદાલત સમક્ષ ઉપલબ્ધ હતો. આ પુરાવા એ હકીકત દ્વારા સમર્થિત હતા કે રાસાયણિક તપાસ પર ઓર્ગેનો-ફોસ્ફોરસ એટલે કે એક જંતુનાશક ઝેર અપીલકર્તાની પુત્રીના ગેસ્ટ્રિક લેવેજ અને લોહીના નમૂનામાં મળી આવ્યું હતું. પુરાવા દર્શાવે છે કે આ પદાર્થ જીવન માટે જોખમી હતો. આ બે સાક્ષીઓના પુરાવા દ્વારા ફરિયાદી પક્ષે એ પણ નિર્ણાયક રીતે સાબિત કર્યું હતું કે બીજા પ્રતિવાદીએ અપીલકર્તાની પુત્રીને ફૂરતા આપી હતી. આ સીધા પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને એવું તારણ કાઢી શકાયું ન હોત કે ત્યાં કોઈ મૌખિક, સીધા દસ્તાવેજી અથવા પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા ન હતા. આ તારણને ટકાવી શકાતું નથી અને તેને સહાયક બનાવવું પડે છે. (૩૯૫-G-H; ૩૯૬-C-D]

ક્રિમિનલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન: ૨૦૦૧ ની ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૦૬૪.

એસ. બી. સી. આર. એલ. માં રાજસ્થાન હાઈકોર્ટના ૫.૭.૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી. ૨૦૦૦નો આર. પી. નંબર ૨૯૦.

અપીલકર્તા માટે અશોક કુમાર શર્મા અને કમલ પુંડિર.

પ્રતિવાદી નંબર ૧ માટે રણજી થોમસ અને જાવેદ મહમૂદ રાવ.

કોર્ટનો ચુકાદો એસ. એન. વરિયાવા, જે. લીવ મંજૂર દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

પાર્ટીઓ સાંભળ્યા.

આ અપીલ પમી જુલાઈ, ૨૦૦૦ના ચુકાદા સામે છે, જેના દ્વારા ઉચ્ચ અદાલતે અહીં અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી પુનરીક્ષણ અરજીને ટૂંકમાં ફગાવી દીધી છે.

ટૂંકમાં જણાવેલી હકીકતો નીચે મુજબ છે:

અપીલકર્તા એક મુન્ડીનો પિતા છે.કહેવાતી મુન્ડી બીજા પ્રતિવાદી સાથે પરણેલી હતી. આ બંને પક્ષોને આ લગ્નમાંથી એક દીકરીનો જન્મ થયો છે.

૧૬મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૮ના રોજ, અપીલકર્તાએ મહાત્મા ગાંધી પોલીસ ચૌકી, જોધપુર, રાજસ્થાનમાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલ દાખલ કર્યો હતો. ફરિયાદ એવી હતી કે બીજો પ્રતિવાદી તેની પત્નીને કોઈ કારણ વગર મારતો અને હેરાન કરતો હતો. એવી ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે બીજા પ્રતિવાદીને તેની પત્નીને મારવા કે હેરાન ન કરવા કહેવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે પણ તેણે કારણો સાંભળવાનો ઈનકાર કર્યો હતો. વધુમાં ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી કે ૧૫મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૮ના રોજ અપીલકર્તાને જાણ કરવામાં આવી હતી કે મુન્ડી ગંભીર રીતે

બીમાર છે અને તેને જોધપુર હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે અપીલકર્તા હોસ્પિટલમાં ગયા ત્યારે તેમણે મુન્ડીને ઇમરજન્સી વોર્ડમાં જોયો હતો. એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે મુન્ડીએ અપીલકર્તાને જાણ કરી હતી કે તેણીને તેના પતિ એટલે કે બીજા પ્રતિવાદી દ્વારા માર મારવામાં આવ્યો હતો અને એક ગ્લાસ જંતુનાશક આપવામાં આવ્યું હતું.

એફઆઈઆરના આધારે કલમ ૪૯૮-એ અને ૩૨૩ હેઠળ ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ કલમ ૩૦૭ અને ૩૨૪ પણ ઉમેરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ બીજા પ્રતિવાદી પર ઉપરોક્ત ગુનાઓ માટે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો. ૨૭મી માર્ચ, ૨૦૦૦ના આદેશ દ્વારા બીજા પ્રતિવાદીને બીજા વધારાના જિલ્લા અને સત્ર ન્યાયાધીશે નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો.

નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલકર્તાએ ફોજદારી પુનરીક્ષણ અરજી દાખલ કરી હતી, જેને ૫મી જુલાઈ, ૨૦૦૦ના વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી છે. તેથી આ અપીલ.

ભલે રાજ્યએ ૨૭મી માર્ચ, ૨૦૦૦ના રોજ નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલ દાખલ કરી ન હતી અને આ અદાલત સમક્ષ કોઈ એસએલપી દાખલ કરી ન હતી, તેમ છતાં રાજસ્થાન રાજ્ય વતી હાજર રહેલા શ્રી રણજી થોમસ અમને જાણ કરે છે કે તેઓ અપીલકર્તાને સમર્થન આપી રહ્યા છે.

તેના કેસના સમર્થનમાં ફરિયાદી પક્ષે સંખ્યાબંધ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી.તેણે જે સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી તેમાં એક ડૉ. એન. એસ. કોઠારી હતા, જેમની તપાસ ફરિયાદી સાક્ષી નંબર ૯ તરીકે કરવામાં આવી હતી.તેમણે પદભ્રષ્ટ કર્યું કે મુન્ડીને હોસ્પિટલમાં દાખલ કર્યા પછી, તેણીના ગેસ્ટ્રિક લેવેજ અને લોહીના નમૂનાને સાચવવામાં આવ્યા હતા અને રાસાયણિક તપાસ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા. તેમણે પદભ્રષ્ટ કર્યું કે રાસાયણિક તપાસમાં બહાર આવ્યું છે કે ઓર્ગેનો-ફોસ્ફરસ નામનું જંતુનાશક ઝેર, જે જીવન માટે જોખમી હતું, તે જઠરાંત્રિય શૌચાલય અને લોહીના નમૂનામાં હાજર હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું.તેમણે વધુમાં કહ્યું કે જો સારવાર સમયસર ન આપવામાં આવી હોત, તો મુન્ડીનું મૃત્યુ થયું હોત.આ અહેવાલને આંક પી. ૮ તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યો હતો. અહેવાલનું પરિણામ નીચે મુજબ છે:

"રાસાયણિક તપાસ પર, લોહીના નમૂના અને ગેસ્ટ્રિક લેવેજનો ભાગ ઓર્ગેનો-ફોસ્ફરસ જંતુનાશકની હાજરી માટે સ્થિતિ પરીક્ષણ આપે છે.

આ પુરાવાના આધારે બીજા વધારાના જિલ્લા અને સત્ર ન્યાયાધીશે તારણ કાઢ્યું હતું કે શ્રીમતી મુન્ડીના શરીરમાં જીવન માટે જોખમી ઝેર મળી આવ્યું હતું. આ તારણ છતાં બીજા પ્રતિવાદીને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.બીજા પ્રતિવાદીને નિર્દોષ જાહેર કરવા માટે બીજા વધારાના જિલ્લા અને સત્ર ન્યાયાધીશનું કારણ અનુસરવું મુશ્કેલ છે. મુન્ડીને તેના જેઠ દ્વારા હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવી હોવાનું માનવામાં આવતું હતું. મુન્ડીએ એવું પણ કહ્યું હતું કે જ્યારે તેને ઝેર આપવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે તેની સાસુ અને ભાભી પણ હાજર હતા.બીજા વધારાના જિલ્લા અને સત્ર ન્યાયાધીશે તારણ કાઢ્યું છે કે જેઠ અને સાસુ અને ભાભીની

ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા તપાસ થવી જોઈએ. જેઠ ઝેરના આપવાના બનાવનો નજરે જોનાર સાક્ષી ન હતો. અમે સમજી શકતા નથી કે જેઠ શું પુરાવા આપી શક્યા હોત સિવાય કે તે કહે કે તે મુન્ડીને હોસ્પિટલમાં લઈ ગયો હતો. અમે એ પણ સમજવામાં નિષ્ફળ જઈએ છીએ કે કેવી રીતે સેકન્ડ એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેશન્સ જજ બીજા પ્રતિવાદીની માતા અને બહેનના પુરાવા તરફ દોરી જવાની કાર્યવાહીની અપેક્ષા રાખે છે. અમે સમજી શકતા નથી કે આ પક્ષકારોની તપાસ ન કરવી એ કાર્યવાહીના કેસ માટે કેવી રીતે ઘાતક હતું. બીજા વધારાના જિલ્લા અને સત્ર ન્યાયાધીશે એવું પણ માન્યું હતું કે જે ટમ્બલર દ્વારા મુન્ડીને ઝેર આપવામાં આવ્યું હોવાનું માનવામાં આવતું હતું તે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું ન હતું અને ફરિયાદી પક્ષ તરફથી આ એક ગંભીર ભૂલ હતી. આવા વિશિષ્ટ તર્ક પર એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે બીજા પ્રતિવાદીએ તેની પત્ની મુન્ડીને ઝેર આપ્યું હતું તે દર્શાવવા માટે કોઈ મૌખિક, દસ્તાવેજી અથવા પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા નથી.

અમારા મતે બીજા વધારાના જિલ્લા અને સત્ર ન્યાયાધીશનો તર્ક સંપૂર્ણપણે ખોટો છે અને તેને ટકાવી શકાતો નથી. એવું ન કહી શકાય કે આ કેસમાં કોઈ મૌખિક કે સીધો પુરાવો ઉપલબ્ધ ન હતો. પત્ની મુન્ડી બચી ગઈ હતી.તેણીએ ફરિયાદી સાક્ષી નંબર ૬ તરીકે પુરાવા આપ્યા છે. અમે તેમની જુબાનીનો અભ્યાસ કર્યો છે.તેણીએ તેના પતિ દ્વારા નિયમિત રીતે માર મારવામાં આવતો હોવાનો આરોપ મૂક્યો હતો. તેણીએ પદભ્રષ્ટ કર્યું છે કે, એક પ્રસંગે, જ્યારે તેણી ૭ મહિનાના બાળક સાથે ગર્ભવતી હતી, ત્યારે તેણીને એટલી ખરાબ રીતે માર મારવામાં આવ્યો હતો કે બાળક ગર્ભાશયમાં મૃત્યુ પામ્યું હતું અને તે ૧૫ દિવસ સુધી બીમાર રહી હતી.તેણીએ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જુબાની આપી હતી કે તેના પતિ એટલે કે બીજા પ્રતિવાદીએ તેનું નાક પકડ્યું હતું અને તેના મોંમાં ઝેર રેડ્યું હતું, જેના કારણે તેણીને ઝેરના બે કે ત્રણ ઘૂંટણ લેવાની ફરજ

પડી હતી. તેણીએ પદભ્રષ્ટ કર્યું કે તે બેભાન રહી અને દસ મિનિટ પછી ઉલટી થવા લાગી. તેણીએ પદભ્રષ્ટ કર્યું કે તેણીના જેઠ તેણીને હોસ્પિટલમાં લઈ ગયા અને તેણીને ત્યાં સારવાર મળી. તેણીએ પદભ્રષ્ટ કર્યું કે જ્યારે તેણીના પિતા તેને હોસ્પિટલમાં જોવા આવ્યા ત્યારે તેણીએ તેને જાણ કરી હતી કે તેના પતિ દ્વારા તેને ઝેર આપવામાં આવ્યું છે. લાંબી અને વિગતવાર કોસ એક્ઝામિનેશન થઈ હોવા છતાં કોસ એક્ઝામિનેશનમાં તેણીની જુબાની બિલકુલ હયમચી નથી. અમે તેના પુરાવાને ભરોસાપાત્ર અને ભરોસાપાત્ર માનીએ છીએ.

મુન્ડીના પિતા અપીલકર્તાએ ફરિયાદી સાક્ષી ૩ તરીકે પુરાવા આપ્યા છે.તે એ હકીકતને પણ સમર્થન આપે છે કે મુન્ડીને તેના પતિ દ્વારા નિયમિત માર મારવામાં આવતો હતો. તેમણે પદભ્રષ્ટ કર્યું કે તેણીને હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવી છે તે સાંભળીને તેઓ હોસ્પિટલમાં ગયા. તેણે પદભ્રષ્ટ કર્યો કે તેણીએ તેને જાણ કરી હતી કે તેના પતિએ તેને ઝેર આપ્યું હતું.કોસ એક્ઝામિનેશનમાં તેમની જુબાની પણ હયમચી નથી.આ સીધો પુરાવો છે, જે કોર્ટ સમક્ષ ઉપલબ્ધ હતો. બીજા વધારાના જિલ્લા અને સત્ર ન્યાયાધીશે આ પુરાવાની અવગણના કરી તે ખોટું હતું. આ પુરાવા એ હકીકત દ્વારા સમર્થિત હતા કે રાસાયણિક તપાસ પર ઓર્ગેનો-ફોસ્ફરસ એટલે કે એક જંતુનાશક ઝેર મુન્ડીના ગેસ્ટ્રિક લેવેજ અને લોહીના નમૂનામાં મળી આવ્યું હતું.પુરાવા દર્શાવે છે કે આ પદાર્થ જીવન માટે જોખમી હતો. આ બે સાક્ષીઓના પુરાવા દ્વારા ફરિયાદી પક્ષે એ પણ નિર્ણાયક રીતે સાબિત કર્યું હતું કે બીજા પ્રતિવાદીએ મુન્ડીને ફૂરતા સાથે જોડ્યો હતો. આ સીધી દૃષ્ટિને ધ્યાનમાં રાખીને આપણે સમજી શકતા નથી કે તે કેવી રીતે તારણ પર આવી શકે કે ત્યાં કોઈ મૌખિક, દસ્તાવેજી અથવા પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા ન હતા. આ શોધને ટકાવી શકાતી નથી અને તેને બાજુએ મૂકી દેવી પડે છે.

બીજા વધારાના જિલ્લા અને સત્ર ન્યાયાધીશનો આદેશ સ્પષ્ટ રીતે બિનટકાઉ હોવા છતાં, ઉચ્ચ અદાલતે અત્યંત બિનકાર્યક્ષમ રીતે પુનરાવર્તનનો સંપર્ક કર્યો હતો. ઉચ્ચ અદાલતે ક્રિમિનલ રિવિઝનને ટૂંકમાં ફગાવી દીધું હતું.

આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને બીજા પ્રતિવાદીને નિર્દોષ જાહેર કરવાના ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશને ટકાવી શકાતો નથી અને તેને રદ કરવામાં આવે છે. આરોપી, પ્રતિવાદી નંબર ૨ ને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૭, ૩૨૪ અને ૪૮૮-એ હેઠળ ગુના માટે દોષી ઠેરવવામાં આવ્યો છે. બીજા પ્રતિવાદીને તેના પર લાદવામાં આવેલી સજાના પ્રશ્ન પર સાંભળવું પડશે. તેથી, અમે સજાના પ્રમાણ પર બીજા પ્રતિવાદીની સુનાવણી કરવા અને કાયદા અનુસાર જરૂરી સજા લાદવા માટે આ બાબતને બીજા વધારાના જિલ્લા અને સત્ર ન્યાયાધીશને મોકલીએ છીએ.

અપીલનો તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે. તે કહેવાની જરૂર નથી. વિવાદિત ઓર્ડર પણ અલગ રાખવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ ઓર્ડર આપવામાં આવશે નહીં.

વી. એસ.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.